

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра обліку і аудиту

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему:

**«Облік і фіскальний контроль податку на прибуток у
ТОВ «ВВМ Явір»»**

Виконав: студент IV курсу, групи ОАз-41
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Надточій Мар'ян Юрійович

Керівник: доцент Воляник Г.М.
(прізвище та ініціали)

Рецензент: доцент Приймак С.В.
(прізвище та ініціали)

Львів – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ**

Інститут _____ екологічної економіки і менеджменту
Кафедра _____ обліку і аудиту
Освітній ступінь _____ бакалавр
Спеціальність _____ 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри обліку і аудиту

«08» березня 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Надточію Мар'яну Юрійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи **«Облік і фіскальний контроль податку на прибуток у ТОВ «ВВМ Явір»»**

керівник роботи **Воляник Галина Михайлівна**, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «07» березня 2024 року № С-193.

2. Термін подання студентом роботи 14 червня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Нормативно-довідкова інформація, фінансова звітність ТОВ «ВВМ Явір» за 2021-2023 роки, літературні джерела, матеріали періодичних та спеціалізованих видань.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ 1. Теоретико-методологічні аспекти податку на прибуток. Розділ 2. Сучасний стан та удосконалення обліку податку на прибуток для забезпечення ефективного управління. Розділ 3. Фіскальний контроль податку на прибуток у ТОВ «ВВМ Явір». Висновки і пропозиції. Список використаних джерел.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Динаміка структури доходів та витрат ТОВ «ВВМ Явір». Динаміка фінансового результату та податку на прибуток ТОВ «ВВМ Явір». Відображення в обліку доходу за податком на прибуток. Основні функції внутрішнього контролю. Етапи проведення документальної перевірки

податку на прибуток. Алгоритм проведення фіскальної перевірки по
прибуток.

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 08.03.2024 р.

Керівник роботи
(підпис)

Воляник Г.М.
(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

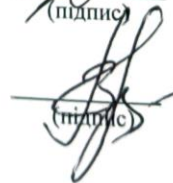
№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Прізвище
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи	08.03.24 р. – 26.03.24 р.	Воляник
2	Написання другого розділу кваліфікаційної роботи	27.03.24 р. – 28.04.24 р.	Воляник
3	Написання третього розділу кваліфікаційної роботи	29.04.24 р. – 28.05.23 р.	Воляник
4	Написання вступу, висновків і пропозицій бакалавра	29.05.24 р. – 06.06.24 р.	Воляник
5	Оформлення кваліфікаційної роботи	07.06.24 р. – 10.06.24 р.	Воляник

Студент

(підпис)

Надточій М. Ю.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Воляник Г.М.
(прізвище та ініціали)

Анотація

У першому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра розкрито теоретико-методологічні аспекти податку на прибуток: сутність та значення, а також оцінку теоретичних та практичних аспектів економічної ефективності податку на прибуток науковцями та практиками.

У другому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра подана організаційно-економічна характеристика і результати аналізу основних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «ВВМ Явір», розглянуті практичні аспекти обліку податку на прибуток, узагальнено світовий досвід оподаткування прибутку малих підприємств.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра розкрито порядок організації і проведення фіскального контролю податку на прибуток ТОВ «ВВМ Явір».

За результатами дослідження узагальнено висновки та пропозиції.

Ключові слова: податок на прибуток, облік, фіскальний контроль, оподаткування.

Summary

In the first chapter of the bachelor's thesis, the theoretical and methodological aspects of the income tax are disclosed: the essence and meaning, as well as the assessment of the theoretical and practical aspects of the economic efficiency of the income tax by scientists and practitioners.

In the second section of the bachelor's qualification work, the organizational and economic characteristics and the results of the analysis of the main indicators of the financial and economic activity of VVM Yavir LLC are presented, the practical aspects of income tax accounting are considered, and the world experience of small business income taxation is summarized.

In the third section of the bachelor's qualification work, the procedure for organizing and conducting fiscal control of the income tax of VVM Yavir LLC is disclosed.

Based on the results of the research, conclusions and suggestions are summarized.

Keywords: income tax, accounting, fiscal control, taxation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК.....	10
1.1. Сутність та значення податку на прибуток.....	10
1.2. Оцінка теоретичних та практичних аспектів економічної ефективності податку на прибуток науковцями та практиками.....	20
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА МОЖЛИВОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	25
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності ТОВ «ВВМ Явір»....	25
2.2. Практичні аспекти обліку податку на прибуток ТОВ «ВВМ Явір».....	34
2.3. Світовий досвід оподаткування прибутку малих підприємств.....	40
РОЗДІЛ 3. ФІСКАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК У ТОВ «ВВМ ЯВІР».....	45
3.1. Мета, завдання і джерела інформації для фіскального контролю податку на прибуток малого підприємства.....	45
3.2. Методичні прийоми здійснення фіскального контролю податку на прибуток.....	47
3.3. Практичні аспекти фіскального контролю податку на прибуток.....	48
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми. Податок на прибуток є одним з основних джерел доходів держави, що дозволяє фінансувати соціальні програми, інфраструктурні проекти та інші суспільно важливі витрати. Ефективний облік цього податку сприяє забезпеченню справедливого та прозорого розподілу податкового навантаження між підприємствами різних галузей.

Фіскальний контроль, зі свого боку, забезпечує дотримання законодавства і запобігає ухиленню від сплати податків. Це має велике значення для підтримання здорової конкурентної середовища, адже несплата податків одними підприємствами створює нерівні умови для інших. Завдяки належному фіскальному контролю можна зменшити рівень корупції та підвищити довіру до державних інституцій.

В умовах глобалізації та інтеграції економік, важливість обліку і фіскального контролю податку на прибуток зростає. Міжнародні корпорації часто використовують складні схеми для мінімізації податкових зобов'язань, що потребує від національних податкових органів більшої компетентності та ефективності в їхній роботі. Сучасні технології, зокрема, автоматизація облікових процесів та використання великих даних, відкривають нові можливості для покращення фіскального контролю.

На сьогоднішній день, важливою є також гармонізація податкового законодавства з міжнародними стандартами, що сприятиме залученню іноземних інвестицій та зміцненню економічних зв'язків. У цьому контексті, облік податку на прибуток відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості фінансової звітності та дотримання вимог міжнародних регуляторних органів.

Реформи в сфері оподаткування, що проводяться в багатьох країнах, спрямовані на спрощення податкових процедур та зниження податкового навантаження, однак вони також мають забезпечувати належний рівень доходів державного бюджету. Тому, баланс між стимулюванням економічної активності та

ефективним податковим контролем є актуальним завданням.

Дотримання принципів справедливості та пропорційності в оподаткуванні сприяє соціальній стабільності та розвитку економіки. Ефективний облік податку на прибуток дозволяє уникати подвійного оподаткування та забезпечує правильне розподілення податкових зобов'язань між державами в умовах транснаціональної економічної діяльності.

Актуальність теми обумовлена також постійними змінами в законодавстві, що вимагають від бухгалтерів та податкових інспекторів постійного підвищення кваліфікації. Це забезпечує не лише відповідність сучасним вимогам, але й сприяє розвитку професійних компетенцій у сфері податкового обліку та контролю.

Крім того, важливою є роль обліку і фіскального контролю в боротьбі з фінансовими злочинами, такими як відмивання грошей та фінансування тероризму. Завдяки належному контролю за податком на прибуток можна ефективно відслідковувати та припиняти незаконні фінансові потоки.

В умовах цифровізації економіки, роль обліку податку на прибуток набуває нових аспектів, пов'язаних з оподаткуванням цифрових послуг та електронної комерції. Це викликає необхідність оновлення підходів до податкового контролю та розробки нових методик і інструментів для їх реалізації.

Таким чином, облік і фіскальний контроль податку на прибуток є важливими складовими сучасної податкової системи, які забезпечують фінансову стабільність держави та сприяють розвитку економіки. Від їх ефективності залежить не лише наповнення бюджету, але й соціальна справедливість та економічний розвиток країни в цілому.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломного дослідження є вивчення та вдосконалення системи обліку і фіскального контролю податку на прибуток з метою підвищення ефективності податкового адміністрування та забезпечення прозорості і справедливості податкових зобов'язань.

Об'єктом дослідження є процеси обліку і фіскального контролю податку на прибуток у ТОВ «ВВМ Явір».

Предметом дослідження є методологія і практика обліку податку на прибуток, а також механізми фіскального контролю, що застосовуються податковими органами.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати чинне законодавство щодо обліку та фіскального контролю податку на прибуток.
2. Вивчити сучасні методи обліку податку на прибуток на підприємствах різних галузей економіки.
3. Дослідити основні проблеми, що виникають в процесі обліку та фіскального контролю податку на прибуток.
4. Проаналізувати вплив фіскального контролю на податкову дисципліну підприємств.
5. Оцінити ефективність автоматизованих систем обліку і контролю податку на прибуток.
6. Розглянути зарубіжний досвід обліку і фіскального контролю податку на прибуток та можливості його адаптації в національних умовах.
7. Розробити рекомендації щодо вдосконалення системи обліку податку на прибуток.
8. Запропонувати шляхи підвищення ефективності фіскального контролю податку на прибуток.

Методи дослідження. Аналіз літературних джерел та нормативних документів - для вивчення теоретичних основ і нормативно-правового забезпечення обліку та контролю податку на прибуток. Порівняльний аналіз - для зіставлення методик обліку і контролю податку на прибуток у різних країнах та визначення найбільш ефективних практик. Статистичний аналіз - для оцінки ефективності існуючих систем обліку та контролю, а також для аналізу впливу фіскального контролю на податкові надходження. Економіко-математичне моделювання - для прогнозування впливу змін в обліку і контролі на податкові надходження та ефективність адміністрування податків. Опитування та

анкетування - для збору даних про практичні аспекти обліку податку на прибуток і проблеми, з якими стикаються підприємства та податкові органи. Кейс-стаді - для детального вивчення конкретних випадків успішного або проблемного обліку і контролю податку на прибуток. SWOT-аналіз - для виявлення сильних та слабких сторін, можливостей і загроз у системі обліку та контролю податку на прибуток. Експертне опитування - для збору думок фахівців щодо можливих шляхів вдосконалення обліку та фіскального контролю податку на прибуток.

Інформаційне забезпечення дослідження включає різноманітні джерела інформації, які надають теоретичні та практичні відомості, необхідні для аналізу та розробки рекомендацій щодо вдосконалення обліку і фіскального контролю податку на прибуток. Основними джерелами інформації даного дипломного дослідження є:

1. Нормативно-правова база: Податковий кодекс України. Законодавчі та нормативні акти, що регулюють облік та фіскальний контроль податку на прибуток. Постанови Кабінету Міністрів України та накази Міністерства фінансів України, що стосуються податкової політики.

2. Методичні матеріали та інструкції: Методичні рекомендації Державної податкової служби України щодо обліку податку на прибуток. Інструкції та методики ведення бухгалтерського обліку, затверджені професійними асоціаціями бухгалтерів та аудиторів.

3. Внутрішні регламенти та політики обліку, прийняті в ТОВ «ВВМ Явір»: Фінансова та бухгалтерська звітність ТОВ «ВВМ Явір» за 2021-2023 рр. Податкові декларації з податку на прибуток. Первинна документація підприємства. Договори та угоди, що стосуються операційної діяльності. Акти виконаних робіт та наданих послуг. Рахунки-фактури, накладні та інші первинні документи. Внутрішні звіти та аналітичні матеріали. Внутрішні аудиторські звіти. Аналітичні звіти щодо фінансового стану та податкових зобов'язань. Розрахунки та прогнози податкових платежів.

4. Наукова та спеціальна література: Монографії, підручники та навчальні

посібники з бухгалтерського обліку та оподаткування. Наукові статті та дисертаційні дослідження на тему обліку та фіскального контролю податку на прибуток. Публікації в спеціалізованих журналах та збірниках наукових праць.

5. Електронні ресурси та бази даних: Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України. Електронні бази даних правової інформації (ЛІГА:ЗАКОН, Rada.gov.ua). Професійні онлайн-платформи та форуми для бухгалтерів і аудиторів.

Комплексне використання цих джерел інформації дозволить забезпечити всебічний аналіз існуючих практик обліку та фіскального контролю податку на прибуток у ТОВ «ВВМ Явір» і розробити обґрунтовані рекомендації щодо їх вдосконалення.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

1.1. Сутність та значення податку на прибуток

Варналій З. С вважає, що економічне зростання та наповнення бюджету, особливо у військовому стані, досягається «активною діяльністю суб'єктів господарювання, які намагаються максимізувати свій прибуток, лише за умови існування оптимальної та ефективної системи оподаткування прибутку.

Податок на прибуток має двозначний характер: з одного боку, він, як частина податкової системи, виступає специфічною формою виробничих відносин, у чому складається його суспільний зміст, а з іншого боку - частиною вартості національного доходу в грошовій формі, зокрема, доходу юридичних осіб, що характеризує його матеріальний зміст» [1].

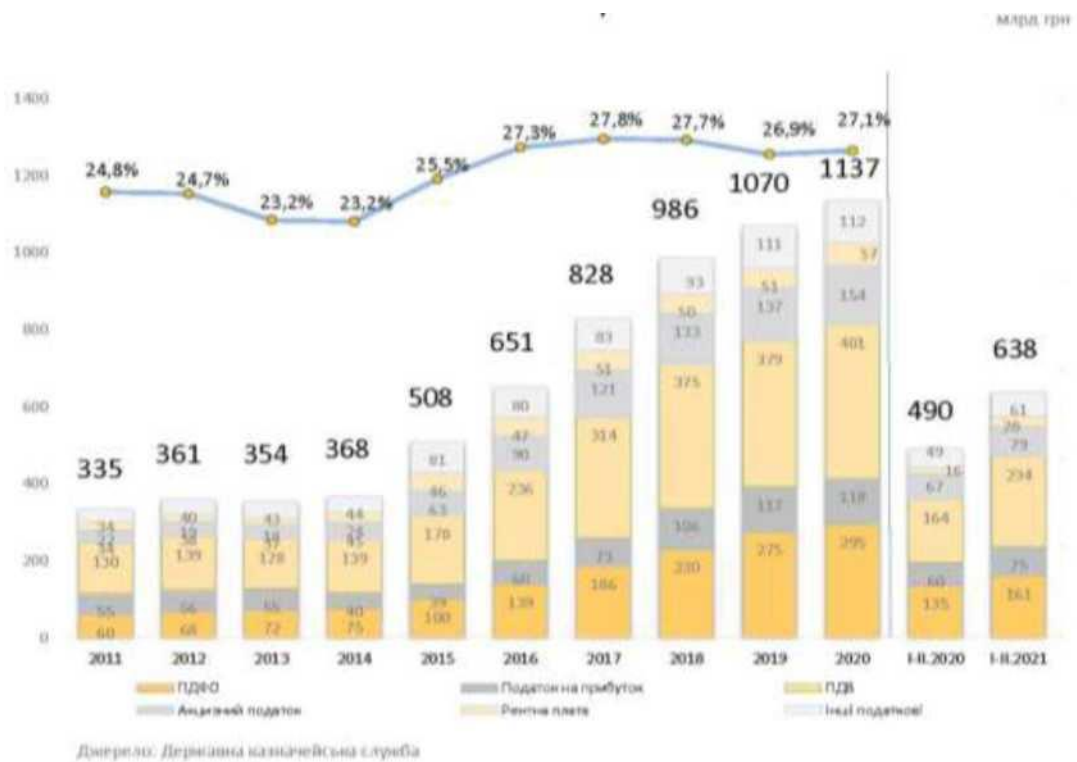
ГК України визначає підприємництво як «самостійну, ініціативну діяльність, направлену на отримання прибутку». Тому прибуток є не лише результатом діяльності підприємства, а й ефективним інструментом та механізмом для розвитку діяльності будь-якого суб'єкта господарювання з метою задоволення інтересів його учасників. Визначений в бухгалтерській звітності прибуток - це узагальнений результативний показник, який багато в чому впливає на оцінку положення справ економічного суб'єкта зацікавленими користувачами: засновниками, органами управління, фіскальними та статистичними органами і т.д.

«Процес розрахунку оподаткованого прибутку займає одне з найважливіших місць в діяльності будь-якого підприємства, в діяльності підрозділу, на яке ці функції покладено, оскільки від правильності його визначення, повноти і своєчасності перерахування до державного бюджету відповідних коштів залежить його діяльність в майбутньому» - так пишуть Гороховська Ю. І. та Чигрин В. В., розглядаючи податок на прибуток підприємств

як інструмент наповнення бюджету [2].

Богацька Н. М. визначає податок на прибуток підприємств як «прямий податок, сплачуваний підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції (робіт, послуг), основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій» [3].

Податок на прибуток - один з основних бюджетоутворюючих податків (за даними зведеного бюджету України) (рисунк 1.1).

Рис. 1.1. Доходи зведеного бюджету за 2011-2021 роки [1, с. 20]

Згідно ПКУ, бухгалтерський облік вирішує завдання щодо формування інформації для визначення бази оподаткування тим чи іншим податком, виходячи із методики їх розрахунку. Тобто, держава в першу чергу, стала безпосереднім користувачем бухгалтерської інформації та зацікавлена в достовірності відображення господарських операцій відповідно до норм визначених НП(С)БО

[4].

Рукина І. М., Петросян Д. С. визначають термін «дохід» як «збільшення активів за рахунок діяльності». А також пишуть, що «фінансовий стан кожного підприємства характеризується тим, як розміщені його кошти та з яких джерел вони формуються». На їх думку дохід підприємства - це «основна узагальнююча категорія фінансово-господарської діяльності підприємства» [5].

Отримання доходів - це свідчення того, що продукт, що виробляє підприємство або послуги, що надає, знайшов свого покупця та відповідає вимогам попиту сучасного ринку та іншим технічним характеристикам та властивостям. Отримання доходу підприємства свідчить про те, що воно є фінансово спроможним за умови, якщо розмір одержаних доходів перевищує понесені витрати на його виробництво.

Згідно до НП(С)БО 15 «доходи - це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків учасників)» [6].

Дохід - це «потік грошових коштів за певний період часу, який отримується від продажу продукції». Так пишуть економісти Куць Т. В та Пікуля В., а також визначають, що «доходи та витрати включаються до об'єктів бухгалтерського обліку на підставі принципу нарахування і відповідності доходів і витрат» [7].

Класифікація джерел доходів підприємства наведено на рисунку 1.2.

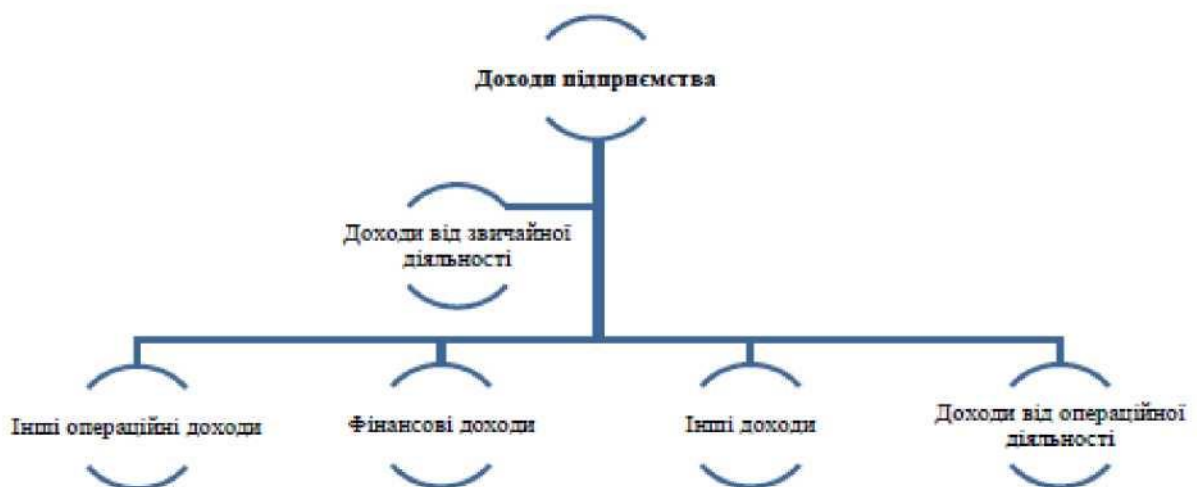
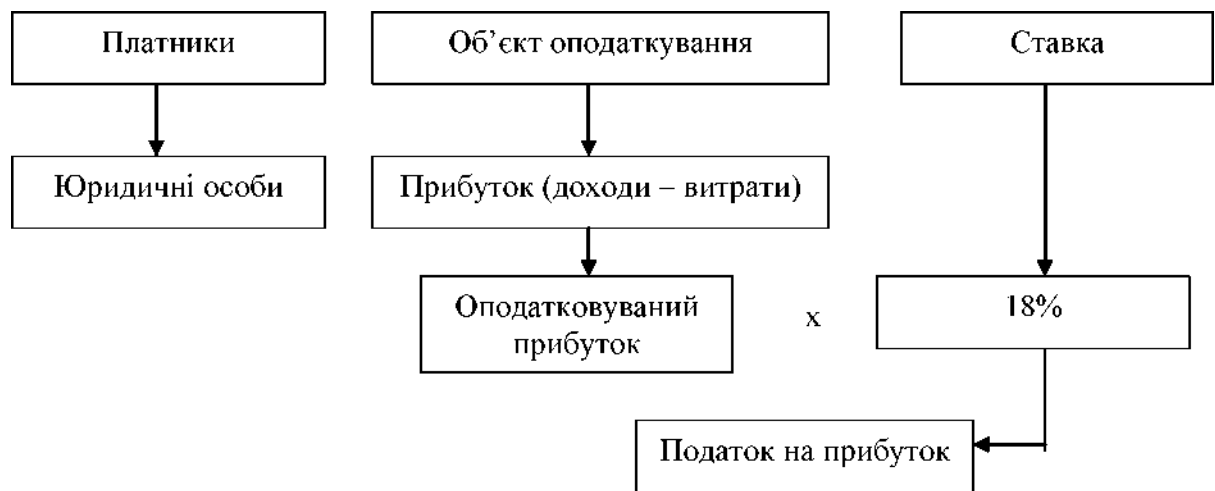

Рис. 1.2. Класифікація джерел доходів підприємства [8]

Непочатенко О. О., Боровик П. М. та Щепелюк Б. Р також зазначають, що прибуток - це «кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. Інакше кажучи, це чистий дохід підприємства, що залишається в суб'єкта господарювання після відшкодування усіх понесених витрат, пов'язаних з реалізацією продукції чи виробництвом [8, с. 1211].

Основний нормативний акт, який регулює сплату податку на прибуток підприємств (відповідальність та звітність) в Україні - ПКУ [9], який містить окремий Розділ III «Податок на прибуток підприємств» (статті 133-142).

Податок на прибуток сплачується як частина від отриманого підприємством прибутку. Тому він має значний вплив на результати фінансово-господарської діяльності підприємств, адже при цьому зменшуються можливості розширеного відтворення. Схема механізму оподаткування податком на прибуток наведена на рисунку 1.3.

Рис. 1.3. Схема механізму оподаткування податком на прибуток підприємств [10, с. 84]

З наведеної схеми можна побачити, що податок на прибуток визначається шляхом помноження оподаткованого прибутку на фіксовану ставку податку на прибуток, яка складає 18 %.

Згідно до ст. 44.2 ПКУ для обрахунку об'єкта оподаткування платник

податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат з врахуванням положень ПКУ [9].

Відповідно до пп. 134.1.1 п. 134.1 статті 134 ПКУ «об'єктом оподаткування в резидента визнається прибуток, який отримується платником податку як на території України, так і за її межами». Тобто платник податку у визначення прибутку до оподаткування включає доходи та витрати, які отримуються ним у процесі господарської діяльності як на території України, так і за її межами (закордонні філіали, представництва, участі в іноземних компаніях тощо) [9].

Об'єкт оподаткування податку на прибуток визначається наступним чином:

$$П_{зп} = Д_{зп} - С_p - Ві_{зп}, \quad (1.1)$$

де $П_{зп}$ - прибуток звітного податкового періоду;

$Д_{зп}$ - доходи звітного податкового періоду;

$С_p$ - собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг;

$Ві_{зп}$ - інші витрати звітного податкового періоду.

До складу доходів, які враховуються при визначенні об'єкта оподаткування (прибутку), включаються:

- «доходи від операційної діяльності, які складаються з доходів від реалізації товарів, виконаних робіт, наданих послуг» (п. 135.4 статті 135 ПКУ);

- «інші доходи, що включають доходи у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів, від операцій оренди/лізингу, за операціями в іноземній валюті, суми штрафів, безповоротної фінансової допомоги, доходи від реалізації необоротних активів тощо» (п. 135.5 статті 135 ПКУ) [9].

Доходи платника податку на прибуток не можуть бути включені до складу доходів двічі.

«Частина доходів не враховується в склад доходів з метою визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток» (ті доходи, які вже були враховані

та ті, які передбачені у статті 136 ПКУ) [9].

У статті 136 ПКУ [9] подано перелік таких доходів, зокрема «суми попередньої оплати та авансів, сум коштів або вартості майна, що надходить у вигляді інвестицій або реінвестицій у корпоративні права, тощо».

У статті 135.2 ПКУ визначено, що «доходи визначаються на підставі первинних документів, які підтверджують отримання платником податку доходів, обов'язковість ведення обліку і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених розділом II ПКУ» [9].

До складу інших доходів включаються доходи, отримані у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів, процентів, роялті, володіння борговими вимогами.

Згідно до ст. 136.1.1 ПКУ до складу доходів «не включаються суми попередньої (авансової) оплати за товари, роботи, послуги, що отримано від покупців та замовників. Ці суми включаються до складу доходів при реалізації відповідних товарів покупцям, при наданні відповідних послуг та робіт замовникам за принципом нарахування на підставі первинних документів» [9].

«Не включається до складу доходу суми податку на додану вартість, що нарахована на вартість продажу товарів, виконаних робіт та наданих послуг у випадку, коли платник податку на прибуток є платником податку на додану вартість» відповідно до вимог розділу V ПКУ [9].

До складу витрат, які враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку, включають:

- «витрати операційної діяльності, які складаються, у першу чергу, із собівартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг»;
- «інші витрати, а саме: загальновиробничі, адміністративні, витрати на збут, операційні, фінансові та інші витрати».

Дата визнання витрат визначається згідно з п. 138.3 та п. 138.5 статті 138 ПКУ, де зазначено, що «ніякі витрати не можуть бути включені до складу витрат повторно» [9].

Частина витрат не включається до складу витрат з метою визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток. У ст. 139 ПКУ подано перелік таких витрат, зокрема «витрати на організацію та проведення прийомів, презентацій, суми попередньої (авансової) оплати товарів, робіт, послуг, дивіденди, витрати, не підтверджені документально, тощо» [9].

Всі витрати підприємства повинні бути підтверджені документально.

Податок на прибуток може розраховуватися двома шляхами: із застосуванням коригування фінансового результату (ФР) на податкові різниці та без такого коригування (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Шляхи визначення податку на прибуток

Умова застосування	Варіант розрахунку	Звітний період
Дохід платника податку < 40 млн. грн.	ФР до оподаткування з фінансової звітності $\times 0,18$	Календарний рік
Дохід платника податку > 40 млн. грн.	(ФР до оподаткування $\pm$ податкові різниці за розділом III ПКУ) $\times 0,18$	Календарний квартал

Алгоритм визначення податку на прибуток є таким:

- складаємо звіт про фінансові результати;
- розраховуємо загальний обсяг доходу за звітний період;
- порівнюємо загальний обсяг доходу та межу (20 млн. грн.) та приймаємо відповідне рішення.

Якщо підприємство не використовує податкові різниці з розділу III ПКУ, зменшуємо фінансовий результат на податкові збитки минулих років, якщо вони є.

Якщо підприємство використовує податкові різниці з розділу III ПКУ:

- враховуємо податкові різниці («+» або «-»);
- зменшуємо фінансовий результат на податкові збитки минулих років, якщо вони є;
- розраховуємо прибуток;
- розраховуємо податок на прибуток (множимо на ставку 18%);

Об'єкт оподаткування згідно ПКУ це «прибуток із джерелом походження з

України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які визначені відповідними положеннями ПКУ» [9].

Відповідно до ст. 44 ПКУ «для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік всіх доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством» [9].

Зазвичай існують різниці оподаткованого прибутку та прибутку фактичного до сплати за декларацією на прибуток, оскільки існують податкові різниці.

Відповідно до визначення термінів НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» «відстрочений податковий актив - це сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах унаслідок:

- тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню;
- перенесення податкового збитку, який не включається до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді;
- перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо» [11].

Різниці можуть бути постійними та тимчасовими. Так Борович О.В. зазначає, що «амортизація невиробничих основних засобів впливає на фінансові результати в бухгалтерському обліку, але не впливає на оподатковуваний прибуток. Отже, ця різниця буде постійною. Навпаки, включення авансів до складу доходів створює тимчасову різницю. Потім при відвантаженні раніше оплачених товарів, ця сума буде включена до складу доходу в бухгалтерському

обліку. Саме тому тимчасові різниці є причинного відображення в бухгалтерському обліку відстроченого податкового активу та відстроченого податкового зобов'язання» [12].

Шара Є. Ю пише, що «для відображення різниць між бухгалтерським і податковим прибутком використовуються рахунки 17 «Відстрочені податкові активи» і 54 «Відстрочені податкові зобов'язання». На рахунку 17 «Відстрочені податкові активи» ведеться облік суми податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних звітних періодах внаслідок:

- тимчасової різниці між балансовою вартістю активів або зобов'язань та оцінкою цих активів або зобов'язань, яка використовується з метою оподаткування;

- перенесення податкових збитків, які не використано для зменшення податку на прибуток у звітному періоді» [13, с. 206].

За дебетом рахунку 17 «Відстрочені податкові активи» відображається сума перевищення податку на прибуток, що підлягає оплаті в поточному звітному періоді над витратами, які пов'язані з нарахуванням податку на прибуток у поточному звітному періоді, а за кредитом - зменшення відстрочених податкових активів в рахунок витрат, які пов'язані з нарахуванням податку на прибуток у поточному звітному періоді.

Податкову декларацію з податку на прибуток підприємства складають за формою, затвердженою Наказом МФУ від 20.10.2015 № 897 [14]. Науковці Делас В. А. та Грицаюк А., які працюють над актуальними проблемами та напрямками реформування спрощеної системи оподаткування в Україні зазначають крайню необхідність того, «щоб всі дані, наведені в декларації з податку на прибуток підприємства, мали підтвердження первинними документами, даними фінансового обліку і відповідали податковій звітності. Визначення різниць податкового та облікового прибутку також повинні формуватись виключно з регістрів аналітичного та синтетичного обліку відповідних рахунків» [15].

В Україні постійно йде реалізація заходів посилення фіскальної та

регулюючої ролі податку на прибуток підприємств України, що на думку КВР України з питань фінансів, податкової та митної політики сприяє зміцненню та вдосконаленню чинної системи оподаткування та дозволяє зменшити податковий тиск на суб'єктів господарювання й призводить до підвищення індексу конкурентоспроможності нашої країни. Проте сектор малого, середнього та великого бізнесу, в переважній більшості, притримується протилежної думки й постійно вимагає більш свobodної податкової політики та реформ, направлених на лібералізацію економіки.

В сучасних економічних реаліях кожне підприємство прагне максимізувати прибуток. Завдання уряду стимулювати підприємницьку діяльність, забезпечувати її стабільний розвиток. Для дієвого вирішення цього завдання повинна інсувати оптимальна та ефективна податкова система. Тільки в цих умовах стабільні надходження до державного бюджету будуть гарантовані забезпечувала. Також дуже важливо не обтяжувати підприємців. Податок на прибуток підприємств повинен використовуватися як реальний інструмент динамічного та збалансованого зростання економіки, бути елементом інноваційного розвитку. Бути не лише джерелом поповнення державної казни.

Необхідність вивчення особливостей оподаткування прибутку як ефективного фіскального інструменту та економічного регулятора мають першочергову актуальність. Оскільки складні політичні умови, складні економічні умови, криза, нестабільність та складність законодавства роблять податковий тягар невід'ємним для бізнесу. Необхідно дослідити зарубіжний досвід оподаткування прибутку підприємств, щоб знайти можливі оптимальні напрямки удосконалення стягнення та адміністрування податку на прибуток підприємств. Знайти можливості щодо використання податку на прибуток як ефективного економічного регулятора. Знайти варіанти вирішення головного обмеження - великого бюджетного значення податку на прибуток підприємств.

Отже, податок на прибуток регулюється розділом III ПКУ. Обсяги перерахованих до бюджету податків на прибуток залежить від результатів

фінансово-господарської діяльності підприємства. Податок сплачується, як частина отриманого за звітний період прибутку підприємства.

1.2. Оцінка теоретичних та практичних аспектів економічної ефективності податку на прибуток науковцями і практиками

Тема оподаткування прибутку не є новою, але досить актуальною. Дослідженнями питань оподаткування податку на прибуток займалися велика кількість як теоретиків так і практиків, таких як: Ю.М. Бездітко, Д.В. Веремчук, І.А. Гербіченко, О.І. Ряба, М.М. Соловей, О.А. Фрадинський, В.Ф. Столяров, Л.М. Якимчук та ін [16,17].

Роботи західних економістів не мають чітких визначень категорії «податкова політика». Так, С. Фішер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензі використовують термін «фіскальна політика» і тлумачать її як рішення, що приймаються державними структурами щодо своїх доходів і витрат [18].

Питання поглиблення теоретичних засад обчислення податку на прибуток вимагають додаткових досліджень. В Україні результат діяльності юридичних осіб здійснюється оподаткуванням податку на прибуток та єдиним податком, якщо ця юридична особа здійснює свою діяльність по спрощеній системі оподаткування.

Термін «податок» має різні інтерпретації, і з приливом нового часу він удосконалюється і набуває другої форми. Складність розуміння його сутності полягає в тому, що податок є одночасно правовим, економічним і господарським явищем. Тому при визначенні цього поняття звернімося до його визначення в інтерпретації зарубіжних та вітчизняних науковців (таблиця 1.2).

Податок на прибуток підприємств в Україні, крім фіскального значення, характеризується можливістю регулювання та стимулювання підприємницької діяльності. За допомогою податку на прибуток підприємств можна впливати на прийняття багатьох рішень, у тому числі й фінансових. Наприклад, вибір правової форми організації бізнесу, рішення про спрямування прибутку на споживання чи

нагромадження, вибір джерел фінансування інвестицій (самофінансування, залучення чи запозичення коштів), розподіл матеріальних та трудових ресурсів між окремими сферами господарської діяльності, галузями й територіями, розподіл та перерозподіл валового внутрішнього продукту, темпи економічного зростання тощо. Вплив може здійснюватися і завдяки диференціації ставок оподаткування за різними видами діяльності. Тому можна вважати, що даний податок є «основним стягненням юридичних осіб» [24].

Таблиця 1.2

Систематизування досвіду вивчення визначень податку на прибуток

Автор	Визначення
В.Л. Андрущенко [19]	«Демократичні за процедурою встановлення, але примусові за формою стягнення платежі індивідів і корпорацій, призначені для трансферту фінансових ресурсів із приватного сектора в державний з метою фінансування суспільних, загальнонаціональних, урядових потреб способом, альтернативним емісії та позикам»
Письменний В. В. [20]	«Встановлені вищим органом законодавчої влади обов'язкові платежі, що їх сплачують фізичні та юридичні особи в бюджет у розмірах і в терміни, передбачені законом»
Л.О. Мельникова [21]	«Регулятор економічних процесів, стимулятор економічної активності, інструмент податкового охоплення всього створеного валового доходу, інструмент впливу на прийняття рішень на макрорівні, вагомий важіль регулювання інноваційної діяльності підприємства»
Г. Баширова [22]	«Обов'язкові, безвідплатні та безповоротні платежі суб'єктів господарювання та населення органам державного управління»
Л. В. Шкуліпа [23]	«Обов'язковий, індивідуальний і безвідплатний платіж до державного або місцевого бюджетів, який справляють у законодавчо встановленому порядку з юридичних та фізичних осіб»

Як відзначають Л.Д. Тулуш та І.М. Скітецька, «нині в Україні суттєво змінено порядок справляння податку на прибуток підприємств через відміну податкового обліку, що відповідає європейській практиці оподаткування. Ми також підтримуємо думку науковців, що вагомою зміною механізму оподаткування прибутку в Україні стало запровадження принципу визначення податку на прибуток, який обчислюється виходячи із бухгалтерського фінансового результату, та підлягає коригуванню на податкові різниці, кількість яких зменшено до 3 груп: різниці щодо амортизації необоротних активів; різниці щодо

формування резервів; різниці при здійсненні фінансових операцій» [25].

На думку Баранової В.Г. «матеріальна сторона податку на прибуток виражається у формуванні національного доходу держави у грошовій формі, а суспільний зміст його полягає у тому, що він, як складова податкової системи, виступає специфічною формою реалізації виробничих відносин» [26].

Блажко Г.В. у статті «Детермінанти впливу на податок на прибуток та їх оцінка» досліджує фактори, які впливають на дохідність податку на прибуток. Вчений також визначає основні чинники, які мають безпосередній вплив на податок на прибуток, та запропоновані шляхи покращення справляння даного податку, на основі зарубіжного досвіду [27].

Даценко Г.В. у статті «Податок на прибуток: зарубіжний досвід, контроль розрахунків зі сплати податку» досліджує сучасний стан щодо повноти та своєчасності сплати податку, історичний розвиток зміни ставки та бази обрахунку податку, а також проводить аналіз зарубіжного досвіду щодо методики справляння даного прямого податку та розглядає методику контролю зі сплати податку на прибуток [28].

Жаворонок А.В. вважає, що «оподаткування прибутку підприємств як механізм прямого оподаткування забезпечує надходження до бюджету лише в разі позитивних результатів діяльності. Якщо підприємство працює недостатньо добре, а його продукція не користується попитом, то в бюджет кошти не надходитимуть. Таким чином, на думку вченого, оподаткування прибутку не завжди можна назвати стабільним джерелом наповнення Державного бюджету» [29].

Ковач С. та Безверхий К. розглядають питання обліку та звітності розрахунків за податком на прибуток підприємства в умовах законодавчих змін. Методи аналізу і синтезу використані для структурування предметної області дослідження на основі ідентифікації та формалізації питання обліку і звітності розрахунків за податком на прибуток підприємства в умовах законодавчих змін. Отриманий в статті результат буде корисним для застосування суб'єктами господарювання усіх організаційно-правових форм власності, що є платниками

податку на прибуток підприємств. Результат дослідження має теоретичну і практичну цінність в частині обліку і звітності розрахунків за податком на прибуток підприємства в умовах законодавчих змін [30].

Куць Т.В. та Пікуля В.А. досліджують теоретичні питання щодо економічної сутності та місця податку на прибуток підприємства в системі оподаткування, висвітлюють аспекти нормативно-правового забезпечення оподаткування прибутку вітчизняного підприємства, а також узагальнюють досвід країн ЄС щодо стягнення податку на прибуток підприємства [7, с. 1211].

Лучишин Л.М. визначає основні проблеми адміністрування податку на прибуток та його фіскальної ефективності, проводить аналіз факторів, що впливають на динаміку надходжень та новацій щодо вдосконалення механізму оподаткування прибутку [32].

Назарова Г.Б. наводить основні етапи визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток в Україні, розкриває механізм визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток відповідно до вимог діючого законодавства. Автор також пропонує форму податкової декларації з податку на прибуток, яка враховує основні принципи оподаткування податком на прибуток відповідно до діючого законодавства [24, с. 100].

Харченко Н.В. визнає основні етапи і ключові події розвитку податкового обліку податку на прибуток підприємства, розглядає питання обліку податку на прибуток на підприємстві, а також виявляє необхідність створення реєстрів для накопичення інформації про податкові різниці [33].

Черба В.М. проводить огляд наукової літератури з питань, що стосуються історичних аспектів виникнення та формування податку на прибуток, розглядає особливості становлення та розвитку податкової системи України, а також наголошує на потреби податкової гармонізації з наступними адекватними змінами в системі оподаткування України [34].

Яцишін Є.О. розглядає особливості сучасного українського податку на прибуток, описується історія його становлення, проводить аналіз основних

недоліків класичної моделі податку на прибуток, а також надає характеристику податку на виведений капітал як альтернативної форми корпоративного оподаткування [35].

Провівши огляд спеціальних джерел з теми дослідження, можна зробити висновок про те, що більшість вчених розглядають особливості становлення та розвитку податку на прибуток в Україні, проводять аналіз факторів, що впливають на динаміку його надходжень до бюджету, а також розкривають механізм визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток та пропонують заходи щодо його удосконалення.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА МОЖЛИВОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності

Товариство з обмеженою відповідальністю «ВВМ Явір» спеціалізується на оптовій торгівлі необробленою деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням, а саме:

- оптова торгівля деревиною первинного оброблення;
- оптова торгівля лаками та фарбами;
- оптова торгівля будівельними матеріалами: піском, гравієм тощо;
- оптова торгівля шпалерами та покриттям для підлоги (паркетом, лінолеумом, ламінатом тощо);
- оптова торгівля листовим склом;
- оптова торгівля сантехнічним устаткуванням: ваннами, раковинами, унітазами та іншою сантехнікою;
- оптова торгівля збірними конструкціями.

Асортимент підприємства включає різноманітні види деревини, такі як дуб, сосна, ялина, а також цемент, гіпсокартон, плитку та інші будівельні матеріали. Санітарно-технічне обладнання представлене різноманітними моделями кранів, труб, ванн, унітазів та іншого сантехнічного устаткування. Підприємство активно співпрацює з постачальниками з різних країн, що дозволяє пропонувати широкий асортимент товарів за конкурентними цінами. Логістичний відділ підприємства відповідає за своєчасну доставку товарів клієнтам та оптимізацію транспортних витрат. Маркетингова стратегія підприємства спрямована на залучення нових клієнтів через рекламні кампанії, акції, знижки та програми лояльності.

Підприємство приділяє велику увагу якості продукції та обслуговування

клієнтів, що підвищує його репутацію на ринку. Для забезпечення високого рівня обслуговування підприємство проводить регулярні тренінги та навчання персоналу. Сервісний відділ надає консультації з вибору товарів, а також забезпечує гарантійне та післягарантійне обслуговування. Підприємство впроваджує інноваційні технології в управлінні складськими запасами та логістикою, що дозволяє скорочувати витрати та підвищувати ефективність.

Екологічна відповідальність є важливим аспектом діяльності підприємства, яке дотримується екологічних стандартів у своїй роботі. Підприємство постійно аналізує ринок та конкурентів, що дозволяє оперативно реагувати на зміни у попиті та пропозиції. З метою розширення географії продажів підприємство планує відкриття нових філій у різних регіонах країни. Важливою складовою успіху підприємства є налагоджені партнерські відносини з будівельними компаніями та роздрібними мережами. Підприємство активно використовує сучасні інформаційні технології для автоматизації бізнес-процесів та підвищення ефективності роботи. Довгостроковою метою підприємства є підвищення своєї частки на ринку, вдосконалення асортименту товарів та послуг, а також забезпечення стабільного зростання прибутку.

Основні економічні показники підприємства включають обсяги продажів, рівень рентабельності, витрати на виробництво та збут, а також чистий прибуток.

Динаміка структури доходів та витрат ТОВ «ВВМ Явір» за 2021-2023 рр. подана в таблиці 2.1.

Результати аналізу даних таблиці 2.1 дають підстави стверджувати про значні зміни як у доходах, так і у витратах компанії протягом цього періоду:

1. Чистий дохід від реалізації: 2021 році становив 34500,4 тис. грн. (68,5% від загальних доходів), у 2022 році зріс до 71583,6 тис. грн. (68,8%), у 2023 році досяг 84314,6 тис. грн. (55,6%). Абсолютне відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +49814,2 тис. грн., а з 2022 роком +12731,0 тис. грн.

2. Інші операційні доходи: у 2021 році склали 15804,3 тис. грн. (31,4%), у 2022 році збільшилися до 32308,7 тис. грн. (31,1%), у 2023 році значно зросли до

66176,6 тис. грн. (43,6%). Абсолютне відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +50372,3 тис. грн., а з 2022 роком +33867,9 тис. грн.

3. Інші доходи: у 2021 році склали 36,9 тис. грн. (0,1%), у 2022 році зросли до 82,3 тис. грн. (0,1%), а у 2023 році різко збільшилися до 1281,8 тис. грн. (0,8%). Абсолютне відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +1244,9 тис. грн., а з 2022 роком +1199,5 тис. грн.

4. Усього доходів: у 2021 році становили 50341,6 тис. грн., у 2022 році збільшилися до 103974,6 тис. грн., у 2023 році зросли до 151773,0 тис. грн. Абсолютне відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +101431,4 тис. грн., а з 2022 роком +47798,4 тис. грн.

5. Собівартість реалізованих товарів у 2021 році становила 30307,4 тис. грн. (61,9% від загальних витрат), у 2022 році зросла до 59699,0 тис. грн. (59,3%), у 2023 році збільшилася до 67993,2 тис. грн. (45,8%), абсолютне відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +37685,8 тис. грн., а з 2022 роком +8294,2 тис. грн.

6. Інші операційні витрати у 2021 році склали 18110,0 тис. грн. (36,9%), у 2022 році зросли до 40915,9 тис. грн. (40,6%), у 2023 році значно збільшилися до 78578,5 тис. грн. (52,9%). Абсолютне відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +60468,5 тис. грн., а з 2022 роком +37662,6 тис. грн.

7. Інші витрати у 2021 році становили 556,6 тис. грн. (1,2%), у 2022 році зросли до 783,5 тис. грн. (0,1%), у 2023 році збільшилися до 1869,7 тис. грн. (1,3%). Абсолютне відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +1313,1 тис. грн., а з 2022 роком +1086,2 тис. грн.

8. Усього витрат у 2021 році становили 48974,0 тис. грн., у 2022 році зросли до 100614,9 тис. грн., у 2023 році збільшилися до 148441,4 тис. грн. Абсолютне відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +99467,4 тис. грн., а з 2022 роком +47826,5 тис. грн.

9. Податок на прибуток у 2021 році становив 246,2 тис. грн., у 2022 році збільшився до 463,7 тис. грн., у 2023 році зріс до 616,8 тис. грн.. Абсолютне

відхилення у 2023 році порівняно з 2021 роком склало +370,6 тис. грн., а з 2022 роком +153,1 тис. грн.

Загальні доходи компанії значно зросли за період з 2021 по 2023 роки, особливо за рахунок інших операційних доходів.

Витрати також зросли, зокрема, інші операційні витрати, що складають основну частину загальних витрат у 2023 році.

Збільшення доходів та витрат призвело до зростання податку на прибуток.

Зміни у структурі доходів та витрат відображають динамічний розвиток компанії, де збільшення доходів випереджає зростання витрат, що є позитивним сигналом для фінансового стану ТОВ «ВВМ Явір».

Таблиця 2.1

Динаміка структури доходів та витрат ТОВ «ВВМ Явір»

Показник	2021		2022		2023		Абсолютне відхилення у 2023 році в порівнянні з	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2021	2022
Чистий дохід від реалізації	34500,4	68,5	71583,6	68,8	84314,6	55,6	+49814,2	+12731,0
Інші операційні доходи	15804,3	31,4	32308,7	31,1	66176,6	43,6	+50372,3	+33867,9
Інші доходи	36,9	0,1	82,3	0,1	1281,8	0,8	+1244,9	+1199,5
Усього доходів	50341,	100,0	103974,	100,0	151773,	100,0	+101431,	+47798,4
Собівартість реалізованих товарів	30307,4	61,9	59699,0	59,3	67993,2	45,8	+37685,8	+8294,2
Інші операційні витрати	18110,0	36,9	40915,9	40,6	78578,5	52,9	+60468,5	+37662,6
Інші витрати	556,6	1,2	783,5	0,1	1869,7	1,3	+1313,1	+1086,
Усього витрат	48974,	100,0	100614,	100,0	148441,	100,0	+99467,4	+47826,5
Податок на прибуток	246,2	-	463,7	-	616,8	-	+370,6	+153,1

Проведемо аналіз показників нарахованого бухгалтерського прибутку ТОВ «ВВМ Явір» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

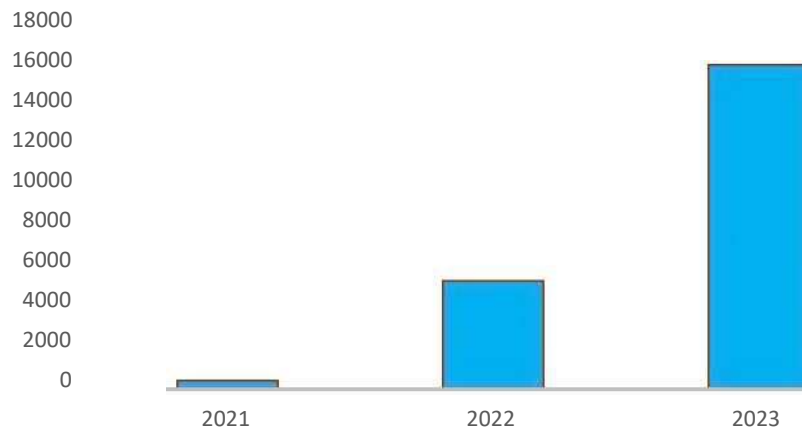
Динаміка фінансового результату та податку на прибуток ТОВ «ВВМ Явір»

Рік	Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	Податок на прибуток, тис. грн.	Чистий фінансовий результат: прибуток, тис. грн.
2021	1367,6	257,3	1121,4
2022	2576,2	463,7	2112,5
2023	3331,6	616,8	2714,8

За період з 2021 до 2023 року фінансовий результат до оподаткування ТОВ «ВВМ Явір» демонструє стійке зростання. У 2021 році цей показник становив 1367,6 тис. грн., у 2022 році – 2576,2 тис. грн., а в 2023 році досягнув 3331,6 тис. грн. Податок на прибуток також зростав упродовж цього періоду, пропорційно збільшуючись відповідно до зростання фінансового результату до оподаткування. У 2021 році податок становив 257,3 тис. грн., у 2022 році – 463,7 тис. грн., а в 2023 році – 616,8 тис. грн. Чистий фінансовий результат, тобто прибуток, після сплати податку на прибуток, також демонструє позитивну динаміку. У 2021 році чистий прибуток складав 1121,4 тис. грн., у 2022 році – 2112,5 тис. грн., а в 2023 році – 2714,8 тис. грн. Темпи зростання чистого фінансового результату вказують на ефективність діяльності підприємства. Зокрема, за рік з 2021 по 2022 прибуток зріс на 991,1 тис. грн. (88,4%), а з 2022 по 2023 – на 602,3 тис. грн. (28,5%).

Динаміка показників ТОВ «ВВМ Явір» свідчить про стабільне зростання фінансових результатів підприємства. Збільшення як дохідності до оподаткування, так і чистого прибутку після сплати податку, вказує на покращення фінансової ефективності компанії та її здатність генерувати зростаючий прибуток. ТОВ «ВВМ Явір» демонструє позитивну динаміку фінансових показників з 2021 по 2023 роки, що свідчить про стабільне зростання прибутковості та ефективності діяльності підприємства (рис. 2.1).

ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДО ОПОДАТКУВАННЯ, ТИС.ГРН

Рис. 2.1. Нарахований бухгалтерський прибуток за 2021-2023 рр., тис. грн.

Проведемо факторний аналіз на показник чистого прибутку (збитку) за 2023 рік досліджуваного підприємства. Необхідні для аналізу значення відображені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Факторний аналіз на показника чистого прибутку (збитку) ТОВ «ВВМ Явір», тис.грн.

Показник	Вплив факторів	
	умовне позначення	значення показника
Чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг	ЧД	84314,6
Собівартість реалізованої товарів, робіт, послуг	С	67993,2
Інші операційні доходи	ІОД	66176,6
Інші доходи	ІД	1281,8
Інші операційні витрати	ОВ	66176,6
Інші витрати	ІВ	1869,7
Податок на прибуток	ППр	616,8
Чистий фінансовий результат: прибуток	ДЧП	2714,8

Для того, щоб провести факторний аналіз і визначити резерви зростання прибутку у 2024 році, проаналізуємо вплив кожного фактору на кінцевий результат.

Формула для розрахунку чистого прибутку:

$$\text{ДЧП} = (\text{ЧД} - \text{С} + \text{ІОД} + \text{ІД} - \text{ОВ} - \text{ІВ} - \text{ППр}).$$

Аналіз зростання чистого доходу від реалізації (ЧД):

Якщо збільшити чистий дохід від реалізації на 10 %, то нове значення буде:

$$\text{ЧД}_{2024} = \text{ЧД} \times 1,10 = 84314,6 \times 1,10 = 92746,06 \text{ тис. грн.}$$

Вплив на чистий прибуток:

$$\text{ДЧП}_{2024} = (92746,06 - 67993,2 + 66176,6 + 1281,8 - 66176,6 - 1869,7 - 616,8) = 32548,86 \text{ тис. грн.}$$

Аналіз зниження собівартості реалізації (С): якщо знизити собівартість на 10 %, то нове значення буде:

$$\text{С}_{2024} = \text{С} \times 0,90 = 67993,2 \times 0,90 = 61193,88 \text{ тис. грн.}$$

Вплив на чистий прибуток:

$$\text{ДЧП}_{2024} = (84314,6 - 61193,88 + 66176,6 + 1281,8 - 66176,6 - 1869,7 - 616,8) = 22816,52 \text{ тис. грн.}$$

Аналіз зростання інших операційних доходів (ІОД):

Якщо збільшити інші операційні доходи на 10 %, то нове значення буде:

$$\text{ІОД}_{2024} = \text{ІОД} \times 1,10 = 66176,6 \times 1,10 = 72794,26 \text{ тис. грн.}$$

Вплив на чистий прибуток:

$$\text{ДЧП}_{2024} = (84314,6 - 67993,2 + 72794,26 + 1281,8 - 66176,6 - 1869,7 - 616,8) = 34734,36 \text{ тис. грн.}$$

Аналіз зменшення інших операційних витрат (ОВ):

Якщо зменшити інші операційні витрати на 10 %, то нове значення буде:

$$\text{ОВ}_{2024} = \text{ОВ} \times 0,90 = 66176,6 \times 0,90 = 59558,94 \text{ тис. грн.}$$

Вплив на чистий прибуток:

$$\text{ДЧП}_{2024} = (84314,6 - 67993,2 + 66176,6 + 1281,8 - 59558,94 - 1869,7 - 616,8) = 25734,36 \text{ тис. грн.}$$

Аналіз зменшення інших витрат (ІВ):

Якщо зменшити інші витрати на 10 %, то нове значення буде:

$$\text{ІВ}_{2024} = \text{ІВ} \times 0,90 = 1869,7 \times 0,90 = 1682,73 = 1682,73 \text{ тис. грн.}$$

Вплив на чистий прибуток:

$ДЧП_{2024} = (84314,6 - 67993,2 + 66176,6 + 1281,8 - 66176,6 - 1682,73 - 616,8) = 2736,77$ тис. грн..

Таким чином, потенційні резерви зростання прибутку на 2024 рік можна визначити за допомогою зміни основних показників. Найбільший вплив мають:

1. Збільшення чистого доходу від реалізації на 10 % - додатковий прибуток 32548,86 тис. грн.

2. Зниження собівартості реалізації на 10 % - додатковий прибуток 22816,52 тис. грн.

3. Збільшення інших операційних доходів на 10 % - додатковий прибуток 34734,36 тис. грн.

4. Зменшення інших операційних витрат на 10 % - додатковий прибуток 25734,36 тис. грн.

5. Зменшення інших витрат на 10 % - додатковий прибуток 2736,77 тис. грн.

Ці резерви можна використовувати для планування та реалізації стратегій підвищення прибутковості підприємства на 2024 рік.

Заключним етапом аналізу діяльності підприємства є оцінка його ділової активності, яка проявляється насамперед в швидкості обертання активів і пасивів. Дослідження рівня й динаміки різноманітних показників обертання ТОВ «ВВМ Явір» проведемо в таблиці 2.4.

Розрахунок показників обертання дає можливість зробити висновки про зростання ділової активності підприємства: кількість оборотів активів і пасивів в 2022-2023 рр. збільшилося, а тривалість їхнього обороту скоротилася.

Негативним винятком є оборотні виробничі активи, їхня оборотність в 2023 р. зменшилася на 0,55 оборотів. Негативним також є незбалансованість тривалості обороту кредиторської й дебіторської заборгованості протягом усього періоду, що аналізується: тривалість одного обороту кредиторської заборгованості нижча за тривалість одного обороту дебіторської заборгованості на 24,6 дня в 2021 р., на 28 днів в 2022 р. та на 48,9 днів в 2023 р. Дана ситуація є невігідною для

підприємства, так як воно фактично дає своїм покупцям можливість безкоштовно використовувати позикові кошти, надані їм у формі комерційного кредиту.

Позитивним з погляду ділової активності є те, що тривалість обороту кредиторської заборгованості нижча від тривалості обороту оборотних активів, сформованих за її участю, в 2021 р. на 62 днів, в 2022 р. - на 62 днів, в 2023 р. - на 84 днів.

Таблиця 2.4

Динаміка показників ділової активності ТОВ «ВВМ Явір» у 2021-2023

рр.

Показники	Роки			Відхилення від 2023 р.			
	2021	2022	2023	2021 р.		2022 р.	
				абс., +/-	відн., %	абс., +/-	відн., %
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	0,97	1,30	1,39	0,33	X	0,42	X
Фондовіддача необоротних активів	3,27	4,18	4,61	0,91	27,80	1,34	41,00
Коефіцієнт обертання оборотних активів	3,16	4,65	4,09	1,49	X	0,93	X
Тривалість обороту оборотних активів, днів	113,9	77,4	88,0	-36,5	-32,00	-25,9	-22,70
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих активів (запасів)	21,75	22,44	21,20	0,69	X	-0,55	X
Тривалість оборотних виробничих активів (запасів),	16,6	16,0	17,0	-0,6	-3,60	0,4	2,40
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	4,11	6,41	5,49	2,30	X	1,38	X
Тривалість обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	87,6	56,2	65,6	-31,4	-35,80	-22,0	-25,10
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,23	1,52	1,63	0,29	X	0,40	X
Тривалість обороту власного капіталу, днів	292,7	236,8	220,9	-55,9	-19,10	-71,8	-24,50
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	5,71	12,75	21,52	7,04	X	15,81	X
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	63,0	28,2	16,7	-34,8	-55,20	-46,3	-73,50

Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості ТОВ «ВВМ Явір» виявив, що

показники, якими характеризується структура капіталу, протягом трьох років практично не змінювалися і їхні значення відповідають нормативним вимогам. У групі показників стану оборотних активів є як позитивні, так і негативні зміни, однак їх рівень перевищує нормативний, що свідчить про достатність у Товариства власних оборотних коштів для формування запасів і фінансування поточної діяльності та характеризує його, як фінансово стійке. Визначення типу фінансової стійкості показало абсолютну фінансову стійкість ТОВ «ВВМ Явір» протягом 2021-2023 рр.

Баланс ТОВ «ВВМ Явір» в аналізованому періоді був абсолютно ліквідним оскільки відсутні порушення першої та третьої умови абсолютної ліквідності через недостатній обсяг грошових коштів, необхідних для погашення найбільш термінових зобов'язань.

Оцінка платоспроможності ТОВ «ВВМ Явір» за допомогою коефіцієнтів ліквідності показала значне перевищення їх значень нормативного рівня, що свідчить про неефективне використання фінансових активів.

Господарська діяльність ТОВ «ВВМ Явір» протягом 2021-2023 рр. була прибутковою та рентабельною. Збільшення значень податку на прибуток характеризувалося збільшенням показників чистого доходу.

Аналіз ділової активності ТОВ «ВВМ Явір» показав її підвищення протягом 2021-2023 рр. Але негативним є наявність невеликої кількості замовлень, структура реалізації основних видів послуг характеризується не великими кількостями, а великими об'ємами.

2.2. Практичні аспекти обліку податку на прибуток у ТОВ «ВВМ Явір»

Основні засади обліку податку на прибуток малих підприємств відображені у НП(С)БО 17 “Податок на прибуток”. Даним Положенням визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про

витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності.

Облік належної за даними бухгалтерського обліку суми податку на прибуток ведеться на рахунку 98 «Податок на прибуток». По дебету рахунка відображається нарахована сума податку на прибуток, по кредиту - включення її до фінансових результатів на рахунку 79.

Згідно пункту 3 ПСБО 17 «Податок на прибуток», бухгалтерські витрати (дохід) за податком на прибуток розраховують за формулою:

$$\text{Витрати (дохід) за податком на прибуток} = \text{Поточний податок на прибуток} + \Delta\text{ВПЗ} - \Delta\text{ВПА},$$

Де $\Delta\text{ВПЗ}$ — зміна суми відстрочених податкових зобов'язань за звітний рік (тобто сальдо по Кредиту рахунку 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» на кінець року мінус сальдо по Кредиту рахунку 54 на початок року). ВПЗ не завжди враховують при розрахунку витрат (доходу) за податком на прибуток. Наприклад, ВПЗ, нараховане при дооцінці необоротних активів. Його нараховують за рахунок зменшення капіталу в дооцінках проводкою Дебет 41 «Капітал в дооцінках» — Кредит 54 (згідно п. 4 ПСБО 17) і витрати (доходи) за податком на прибуток при цьому не зачіпають;

$\Delta\text{ВПА}$ — зміна суми відстрочених податкових активів за звітний рік (тобто сальдо по Дебету рахунку 17 «Відстрочені податкові активи» на кінець року мінус сальдо по Дебету рахунку 17 на початок року).

Якщо в результаті розрахунку за формулою ви отримали позитивний результат, маємо витрати за податком на прибуток (Дебет 98 «Податок на прибуток»), якщо від'ємний — маємо дохід (Кредит 98).

Нижче розглянемо кожен складову цієї формули. Інколи в тексті будемо скорочувати:

- ВПЗ - Відстрочені податкові зобов'язання,
- ВПА - Відстрочені податкові активи.

Облік розрахунків за податком на прибуток ведеться на субрахунку 641 «Розрахунки за податком на прибуток».

Нарахування податку на прибуток відображають за кредитом 641 та за дебетом рахунків:

рахунок 98 “Податок на прибуток” у сумі, не пов’язаній з відстроченими податками;

рахунок 17 “Відстрочені податкові активи” - у разі нарахування поточного податку на прибуток із відображенням ВПА;

рахунок 54 “Відстрочені податкові зобов’язання” - у разі нарахування поточного податку на прибуток за рахунок списання раніше нарахованих ВПЗ.

Податкова декларація, розрахунок, звіт (далі - податкова декларація) - документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом у випадках, визначених цим Кодексом) контролюючим органам у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата грошового зобов’язання, у тому числі податкового зобов’язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов’язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку, а також суми нарахованого єдиного внеску.

Податок нараховується платником самостійно за ставкою, визначеною статтею 136 ПКУ. Відповідальність за повноту утримання та своєчасність перерахування до бюджету податку покладається на платників податку, які здійснюють відповідні виплати. Податковими (звітними) періодами для податку на прибуток підприємств, крім випадків є календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік. При цьому податкова декларація розраховується наростаючим підсумком.

Облік податку на прибуток закінчується не тільки його розрахунком, заповненням декларації та сплатою, але ще й коректним відображенням результату цих операцій у фінансовій звітності.

ТОВ «ВВМ Явір» належить до малих підприємств та перебуває на загальній системі оподаткування, тобто є платниками податку на прибуток. НП(С)БО 25 для таких підприємств вимагає відображати витрати з податку на прибуток у розмірі фактично нарахованого податку на прибуток за даними декларації (п. 5.8 розділу II, п. 2.6 розділу III).

ТОВ «ВВМ Явір» складає звітність за формами НП(С)БО 25 і здійснює облік відстрочених податкових активів (ВПА) та відстрочених податкових зобов'язань (ВПЗ).

Застосування П(С)БО 17 не залежить від того, чи підприємство здійснює облік податку на прибуток з урахуванням податкових різниць за розділом III ПКУ чи ні (дохід більше чи менше 20 млн. грн.). Хоча зазначимо, що для тих підприємств, які не розраховують податкових різниць та не отримали збиток у певному періоді, то ВПА та ВПЗ для них і не виникнуть.

Припустимо, що впродовж року у підприємства не було змін відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань, які підлягають відображенню на рахунках власного капіталу, а поточна сума податку на прибуток, відображена у декларації, склала 4000 грн.

Таблиця 2.5

**Зменшення відстрочених податкових зобов'язань упродовж року:
сальдо по Дебету 17 на початок року - 3000 грн., на кінець року - 1000 грн.**

№	Господарські операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Зменшення сальдо відстрочених податкових зобов'язань (1000 грн. - 3000 грн.)	98	17	2000
2	Нарахування податку на прибуток	98	641	4000
3	Списання на фінансовий результат суми витрат за податком на прибуток (4000 грн. + 2000 грн.)	791	98	6000

Таблиця 2.6

Збільшення відстрочених податкових активів упродовж року: сальдо по Дебету 17 на початок року - 1000 грн., на кінець року - 3000 грн.

№	Господарські операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Донарахування відстрочених податкових активів (3000 грн. - 1000 грн.) в межах поточного податку на прибуток	17	641	2000
2	Донарахування податку на прибуток за рік (4000 грн. - 2000 грн.)	98	641	2000
3	Списання на фінансовий результат суми витрат за податком на прибуток	791	98	2000

Таблиця 2.7

Зменшення відстрочених податкових зобов'язань упродовж року: сальдо по Кт 54: на початок року — 3000 грн., на кінець року — 1000 грн.

№	Господарські операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Зменшення сальдо відстрочених податкових зобов'язань (1000 грн. - 3000 грн.) в межах поточного податку на прибуток	54	641	2000
2	Донарахування податку на прибуток за рік (4000 грн. - 2000 грн.)	98	641	2000
2	Списання на фінансовий результат суми витрат за податком на прибуток	791	98	2000

Таблиця 2.8

Збільшення відстрочених податкових зобов'язань упродовж року: сальдо по Кредиту 54: на початок року - 1000 грн., на кінець року - 3000 грн.

№	Господарські операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Донараховання відстрочених податкових зобов'язань (3000 грн. - 1000 грн.)	98	54	2000
2	Нарахування податку на прибуток за рік	98	641	4000
3	Списання на фінансовий результат суми витрат за податком на прибуток (2000 грн. + 4000 грн.)	791	98	6000

Таблиця 2.9

Відстрочені податкові активи змінюються на відстрочені податкові зобов'язання: на початок року сальдо по Дебету 17 - 1000 грн., на кінець року сальдо за Кредитом 54 - 1000 грн.

№	Господарські операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Списання відстрочених податкових активів	98	17	1000
2	Нараховання відстрочених податкових зобов'язань	98	54	1000
3	Нарахування податку на прибуток за рік	98	641	4000
4	Списання на фінансовий результат суми витрат за податком на прибуток (1000 грн. + 1000 грн. + 4000 грн.)	791	98	6000

Таблиця 2.10

Відстрочені податкові зобов'язання змінюються на відстрочені податкові активи: на початок року сальдо по Кредиту 54 - 1000 грн., на кінець року сальдо по Дебету 17 - 1000 грн.

№ з/п	Господарські операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Списання відстрочених податкових зобов'язань (у межах поточного податку на прибуток)	54	641	1000
2	Нарахування відстрочених податкових активів (в межах поточного податку на прибуток)	17	641	1000
3	Нарахування податку на прибуток за рік (4000 грн. - 1000 грн. - 1000 грн.)	98	641	2000
4	Списання на фінансовий результат суми витрат за податком на прибуток	791	98	2000

У разі незбігу за часом відображених у фінансовій звітності активів і зобов'язань з податковою звітністю виникають тимчасові різниці, які з часом нівелюються. За таких обставин податкові витрати складаються з двох частин: поточні податкові зобов'язання і відстрочені податки.

Таблиця 2.11

Дохід за податком на прибуток: на початок року сальдо по Кредиту 54 - 5400 грн., на кінець року сальдо по Дебету 17 - 600 грн.

№ з/п	Господарські операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Нарахування податку на прибуток, відображеного в декларації за рік, за рахунок зменшення відстрочених податкових зобов'язань	54	641	4000
2	Списання залишку відстрочених податкових зобов'язань	54	98	1400
3	Нарахування відстрочених податкових активів	17	98	600
4	Списання на фінансовий результат суми доходу за податком на прибуток (1400 грн. + 600 грн.)	98	791	2000

2.3. Світовий досвід оподаткування прибутку малих підприємств

У міжнародній практиці особливу увагу приділяють спрощеним (спеціальним) режимам оподаткування малого бізнесу. Для більш детального розкриття даного питання необхідно проаналізувати та порівняти систему оподаткування малого підприємництва у різних країнах світу.

У Франції спрощений режим оподаткування застосовується відповідно до величини обороту підприємств. Малі підприємства, які потрапили у дану категорію, не подають декларації про податок на додану вартість, але сплачують податок на прибуток, розмір якого коливається залежно від сфери діяльності. У Франції заповнюють податкову декларацію і підпадають під спрощену схему оподаткування такі суб'єкти: мікропідприємства, фізичні особи, річний дохід яких не перевищує 500 тисяч франків без ПДВ, якщо дана фізична особа займається операціями у сфері торгівлі, фізичні особи, які здійснюють некомерційну діяльність, і річний дохід яких не перевищує 175 тисяч франків. Також в цій країні частка малого та середнього бізнесу складає 55-67 %, а частка експорту підприємств даного сектору – 20-25 %. Малі підприємства зі статусом юридичної особи, що належать фізичній особі, сплачують податок на прибуток у розмірі 19 %

від річного доходу, у той час як стандартний податок на прибуток у Франції складає 33 % від річного доходу підприємства.

Однак частина прибутку, що оподатковується за спрощеною схемою, має бути залучена як капіталовкладення для даного підприємства. Оподаткування прибутку, дохід, що оподатковується, розраховується як різниця між величиною обороту малого підприємства та встановленою відсотковою ставкою. Причому дана ставка для торгівельної діяльності складає 70 %, для сфери послуг – 50 % і для інших видів діяльності 35% відповідно. Знижена ставка податку на прибуток застосовується у тому разі, якщо оборот малого підприємства менший 50 млн. франків без податку на додану вартість; понад 75% капіталу підприємства зосереджено у фізичних осіб; оподатковуваний прибуток за зниженою ставкою не становить більше 25% від фінансового прибутку після сплати податків; підприємство протягом трьох років реінвестує однакову частку прибутку, що залишається після сплати податків.

У Великобританії існує ефективна система стимулювання малого бізнесу. Уряд застосовує інструменти кредитної, бюджетної та податкової політики для поліпшення умов розвитку підприємств цього сектору. Для підприємств малого бізнесу зменшено ставку податку на прибуток з 35 % до 27 %. Крім того, держава стимулює процедуру спрощення злиття та поділу фірм. У Великобританії діє низка структурних організацій, таких як: Служба малих фірм, місцеві підприємницькі агентства, центри праці, комунальні об'єднання, ініціативні групи, які займаються наданням консультаційних послуг, науково-технічних послуг та рекомендацій.

Підприємства з річним доходом, що не перевищує 15 тис. фунтів стерлінгів, заповнюють податкову декларацію без інформації щодо активів і зобов'язань підприємства. Також у Великобританії наявна так звана прогресивна шкала оподаткування прибутку. Ставка податку для підприємств з річним доходом який не перевищує 1520 фунтів стерлінгів, становить 10 %, для малих підприємств з річним доходом до 28400 фунтів стерлінгів, становить 20 %, для малих

підприємств з річним доходом не більше 50 тис. фунтів стерлінгів – складає 40%. Ставка податку для корпорації, річний дохід якої не перевищує 10 тис. фунтів стерлінгів, становить 10%, для корпорацій з річним доходом не більше 50 тис. фунтів стерлінгів ставка податку складає 20%.

У Великобританії поширена податкова знижка на амортизацію будівель та устаткування, що дозволяє малим підприємствам вирахувати з бази оподаткування 40 %. Також під систему пільг потрапляють інвестиції в інформаційні технології, засоби зв'язку та науково-дослідницька діяльність. Також малі підприємства можуть претендувати на податкову знижку, якщо їх діяльність пов'язана з високим ступенем ризику.

Щодо Німеччини, то мале підприємництво для країни – один з найважливіших секторів економіки. Уряд надає всебічну технологічну та фінансову допомогу. З 1978 року була впроваджена спеціальна програма «Загальна концепція науково-технологічної політики у співвідношенні з малим підприємництвом», яка покликана сприяти розвитку науково-технологічного потенціалу в межах малих підприємств, фінансуванню проектів високого ступеня ризику, проводити лояльну податкову політику та поліпшувати процедуру обміну технологіями між підприємствами. У Німеччині критерієм класифікації підприємств є кількість працівників. Згідно з чинним законодавством Німеччини, до малих підприємств відносять такі, персонал яких становить не більше 20 осіб (до 9 осіб – дрібні підприємства). Більшість малих підприємств підпадають під програму регресивного оподаткування, а підприємства лісової та сільськогосподарської галузей взагалі звільняються від сплати податку на додану вартість. Податок на прибуток у Німеччині складає 45 %, але малі підприємства можуть розраховувати на зменшення податку до 19 %, залежно від сфери діяльності підприємства.

Особливою рисою у малому бізнесі Німеччини є те, що дрібні та малі підприємства об'єднуються у ремісничі палати, які безпосередньо беруть участь у формуванні бюджетів і підготовці з законопроектів з метою регулювання бізнесу і,

в першу чергу, фіскальної політики держави. Досить цікавим фактом є те, що в Німеччині малий бізнес та корпорації доповнюють один одного, а не перебувають в антагоністичних відносинах. Наприклад, концерн «Фольксваген» отримує послуги від більш ніж 2500 постачальників, які є представниками малого бізнесу.

В Італії з 1991 року діє закон щодо стимулювання розвитку та модернізації малих підприємств. Малий бізнес Італії отримує 1000 млрд. лір за рахунок звільнення від сплати податків. Наприклад, новостворені малі промислові підприємства Південної Італії протягом 10 років не сплачують податок на прибуток і місцеві податки. Пільговому оподаткуванню підлягають італійські фінансові компанії, які створюються з метою модернізації малих підприємств. Не оподатковуються 5 % приросту їх участі за кожен фінансовий рік. Від сплати податку на додану вартість в Італії звільняються фірми – експортери товарів, фірми, що надають міжнародні послуги та пов'язані з ними операції, страхові компанії, медичне обслуговування, поштові послуги та операції із золотом та іноземною валютою тощо.

США вважається країною з високим рівнем підприємницької активності. Уряд країни забезпечує значну підтримку малому бізнесу. Малим підприємствам, річний дохід яких не перевищує 24 тис. дол., у США також дозволяють вилучати з оподаткування інвестиції в капітальні активи. Також для підтримки малого підприємництва надаються пільги та кредити під порівняно малий відсоток (5-8%).

У високорозвинених країнах мале підприємництво займає чільне місце у економіці держави. Малий бізнес надає можливість вирішувати ряд таких нагальних макроекономічних проблем, як: безробіття, рівень технологічного розвитку, інвестиційний клімат. Тому міжнародна практика говорить про заохочення стимулювання державою розвитку малого підприємництва. При цьому завдання держави полягає не лише у наданні субсидій та кредитування, а у формуванні вдалої фіскальної політики. Тому що Уряд країни, звільняючи мале підприємство від податку, дає змогу більш ефективно залучати кошти у це ж

підприємство, адже у даному випадку кошти не потрапляють у систему «підприємство – державний апарат – пільги – підприємство», а залишається в системі «підприємство – прибуток – підприємство», цим самим одразу залучаючись у діяльність підприємства.

У міжнародній практиці є той факт, що, не дивлячись на високі податкові ставки, високорозвинені країни проводять ефективну фіскальну політику. В умовах реформування податкової системи Україна може ефективно аналізувати досвід інших країн щодо оподаткування малих підприємств. Лише оцінюючи власні ресурси та можливості, уряд України зможе максимально отримати кошти від податків з малих підприємств, при цьому розгортаючи різні пільгові програми малим підприємствам тих сфер, які в конкурентному середовищі дійсно потребують фінансової та технологічної допомоги.

В умовах інтеграції до Європейського Союзу Україні необхідно орієнтуватися на досвід європейських держав у сфері оподаткування і оптимізувати законодавство, виходячи з базових засад Європейського Союзу щодо основних засад оподаткування. Причому жодна податкова система однієї країни не є універсальною. Щоб створити принаймні ефективну податкову систему, слід взяти найбільш прийнятні положення оподаткування різних європейських країн та оптимізувати їх до українських реалій.

У зарубіжних країнах питома вага податку на прибуток у структурі доходів бюджету є меншою у порівнянні з Україною. Проте він виконує важливу регулюючу роль. Про це свідчать, зокрема, нормативно встановлені цілі використання надходжень від цього податку. Натомість, в Україні нормативно не встановлені напрямки спрямування надходжень податку на прибуток, як це має місце закордоном.

РОЗДІЛ 3

ФІСКАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК У ТОВ «ВВМ ЯВІР»

3.1. Мета, завдання і джерела інформації для фіскального контролю податку на прибуток малого підприємства

Мета фіскального контролю податку на прибуток малого підприємства передбачає забезпечення повного та своєчасного надходження податків до державного бюджету. Це сприяє фінансовій стабільності країни, забезпеченню фінансування державних програм та соціальних гарантій. Також контроль сприяє створенню рівних умов для всіх платників податків, запобіганню ухиленню від оподаткування та формуванню культури відповідального ставлення до виконання податкових обов'язків.

Завдання фіскального контролю податку на прибуток малого підприємства:

1. Перевірка повноти декларування доходів: аналіз бухгалтерської звітності для визначення відповідності задекларованих доходів реальним фінансовим результатам підприємства.

2. Оцінка правильності нарахування податкових зобов'язань: перевірка відповідності нарахувань та сплати податку на прибуток законодавчим нормам.

3. Контроль витрат: аналіз витрат підприємства для визначення їх законності та обґрунтованості.

4. Аудит бухгалтерського обліку: оцінка ведення бухгалтерського обліку, відповідність його стандартам та принципам.

5. Моніторинг фінансових операцій: відстеження фінансових операцій для виявлення можливих схем ухилення від сплати податків.

6. Забезпечення дотримання законодавства: перевірка дотримання підприємством податкового законодавства та інших нормативних актів.

7. Виявлення та запобігання податковим правопорушенням: ідентифікація порушень та застосування відповідних санкцій.

8. Консультативна підтримка: надання консультацій платникам податків для

підвищення рівня податкової дисципліни.

9. Аналіз ризиків: оцінка ризиків ухилення від сплати податків та розробка заходів щодо їх мінімізації.

10. Інформування та звітність: підготовка звітів про результати контролю та інформування відповідних органів.

Джерела інформації для фіскального контролю податку на прибуток малого підприємства:

1. Фінансова звітність малого підприємства.
2. Податкові декларації: Декларації з податку на прибуток, звіти з інших податків.
3. Банківські виписки: Відомості про фінансові операції на рахунках підприємства.
4. Первинні документи: Накладні, рахунки-фактури, акти виконаних робіт, договори.
5. Дані з державних реєстрів: Відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
6. Інформація від контрагентів: Договори, акти звірок, виписки.
7. Аудиторські висновки: Результати незалежного аудиту.
8. Електронні системи звітності: Дані з електронних систем податкової звітності.
9. Інформація з відкритих джерел: Статті, аналітичні матеріали, звіти.

Таким чином, фіскальний контроль податку на прибуток малого підприємства є важливим інструментом забезпечення справедливого та ефективного оподаткування, підтримки фінансової стабільності держави та створення рівних умов для всіх суб'єктів господарювання.

3.2. Методичні прийоми здійснення фіскального контролю податку на прибуток

Фіскальний контроль податку на прибуток включає в себе різні методичні прийоми, спрямовані на забезпечення дотримання податкового законодавства, виявлення порушень та забезпечення справедливого і точного нарахування податків. Основні методичні прийоми здійснення фіскального контролю податку на прибуток можна поділити на кілька категорій:

1. Планування податкових перевірок:
  - ризико-орієнтований підхід: використання аналізу ризиків для визначення підприємств з високим рівнем податкових ризиків;
  - стратегічне планування: визначення пріоритетних галузей економіки або типів платників податків для перевірок.
2. Збір та аналіз інформації:
  - аналіз фінансової звітності: перевірка правильності та повноти відображення доходів і витрат у фінансовій звітності;
  - співставлення даних: порівняння податкової звітності з іншими джерелами інформації, наприклад, банківськими даними, митною статистикою;
  - аналіз рентабельності: вивчення співвідношення витрат і доходів, аналіз відхилень від галузевих стандартів.
3. Проведення податкових перевірок:
  - документальні перевірки: аналіз первинних документів, бухгалтерських записів, договорів та інших документів;
  - камеральні перевірки: перевірки, що проводяться в податковому органі на підставі поданих декларацій та звітності;
  - фактичні перевірки: виїзні перевірки, що включають огляд місця ведення бізнесу, інвентаризацію матеріальних цінностей;
  - аналітичні перевірки: використання методів економічного аналізу для виявлення порушень.

4. Виявлення і розслідування порушень:
  - перехресні перевірки: зіставлення даних різних підприємств для виявлення схеми ухилення від сплати податків;
  - використання непрямих методів: аналіз непрямих показників (наприклад, обсягів споживання енергії) для оцінки реального доходу;
  - контроль за трансфертним ціноутворенням: перевірка правильності встановлення цін у операціях між пов'язаними особами.
5. Правові заходи:
  - оформлення результатів перевірок: складання актів перевірок з зазначенням виявлених порушень;
  - притягнення до відповідальності: винесення рішень про нарахування додаткових податків, штрафів та пені;
  - судові процеси: ведення справ у суді для стягнення несплачених податків або оскарження рішень податкових органів.
6. Профілактичні заходи:
  - інформаційно-роз'яснювальна робота: проведення семінарів, публікація інформаційних матеріалів для платників податків;
  - консультаційна підтримка: надання консультацій з питань податкового законодавства.

Ці методичні прийоми дозволяють податковим органам ефективно здійснювати контроль за сплатою податку на прибуток, виявляти та запобігати податковим правопорушенням, а також забезпечувати надходження податків до державного бюджету.

3.3. Практичні аспекти фіскального контролю податку на прибуток

Оскільки податок на прибуток є зобов'язанням підприємства перед державою, контроль за його повнотою та своєчасною сплатою є важливим

завданням. Таким чином, на підприємстві зазвичай здійснюються два види внутрішнього контролю: адміністративний та бухгалтерський.

Адміністративний контроль спрямований на підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства і пов'язаний із методами та процедурами управління, планування та реалізації діяльності.

Бухгалтерський контроль запроваджується для підтримки й захисту активів підприємства, а також забезпечення достовірності їх обліку. Внутрішній бухгалтерський облік є невід'ємною частиною внутрішньогосподарського контролю.

Внутрішній контроль на підприємстві виконує три основні функції (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Основні функції внутрішнього контролю

Організуючи внутрішній контроль для формування інформації щодо оподаткованого прибутку, основну увагу підприємство приділяє тим об'єктам, на які контролююча підсистема під час перевірки інших об'єктів контролю не може вплинути. До таких об'єктів належать:

– елементи облікової політики (методи та процедури) в частині формування інформації про оподатковуваний прибуток, планові показники податкових різниць;

– податкові різниці, які виникають під час визнання доходів та витрат, а також під час розрахунку певних видів прибутку;

– необґрунтовані податкові різниці (наприклад, помилки та фальсифікації), відхилення фактичних показників від планових, певні види прибутку (звільнений від оподаткування, підлягає патентуванню).

Слід зазначити, що будь-яка система контролю не здатна функціонувати без наявності суб'єктів контролю.

Самоконтроль виконавця полягає у тому, що кожний співробітник, окрім виконання своїх прямих обов'язків, передбачених трудовим договором, має ще самостійно контролювати свою діяльність. Під час контролю розрахунків із податку на прибуток доречніше застосовувати вертикальний функціональний контроль, оскільки він виконується уповноваженими керуючими особами всіх рівнів управління підприємства, тоді як для горизонтального контролю можуть долучитися інші працівники компанії.

Окрім внутрішньогосподарського контролю оподаткування податком на прибуток, велике значення має контроль із боку держави.

У процесі організації та проведення податкового контролю інтереси держави представляє орган, який здійснює управління у цій сфері. В Україні таким органом є Державна податкова служба України. Право ДПСУ проводити відповідно до законодавства перевірки і звірки платників податку передбачено п.п. 20.1.4 ПКУ.

Статтею 75 ПКУ закріплено право проводити органами ДПС камеральні, документальні (можуть бути планові або позапланові, виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки платників податку.

Камеральна перевірка – це перевірка, головною особливістю якої є те, що вона не потребує виїзду до платника податків, а проводиться у приміщенні ДПС на підставі поданої платником податку звітності.

Із метою виявлення та попередження можливих порушень під час проведення камеральної перевірки на підприємстві рекомендовано заздалегідь здійснювати:

– формальну перевірку декларації з податку на прибуток підприємства;

- нормативно-правову перевірку господарських операцій, пов'язаних із формуванням фінансового результату діяльності;

- арифметичну перевірку правильності розрахунків.

Ще однією особливістю камеральної перевірки є те, що у разі виявлення порушень законодавства підприємство оповіщається, а саме отримує акт камеральної перевірки.

У тому разі якщо ніяких порушень не було встановлено, платник податків навіть не повідомляється.

Для здійснення камеральної перевірки спеціалісти органів ДПСУ розробили програмне забезпечення для автоматизації її процесу. При цьому перевірка проводиться на підставі даних декларації з податку на прибуток, яку було подано в електронній формі за допомогою засобів електронного зв'язку, дотримуючись умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб.

Камеральні перевірки проводяться систематично, при цьому перевіряються абсолютно всі податкові декларації та уточнюючі розрахунки з метою виявлення можливого заниження або завищення податкових зобов'язань з податку на прибуток.

Іншим видом податкової перевірки є *документальна планова виїзна перевірка*. Її основною метою є не лише виявлення достовірності, своєчасності та повноти нарахувань і виплат, а й контроль дотримання платником податків вимог валютного та іншого законодавства.

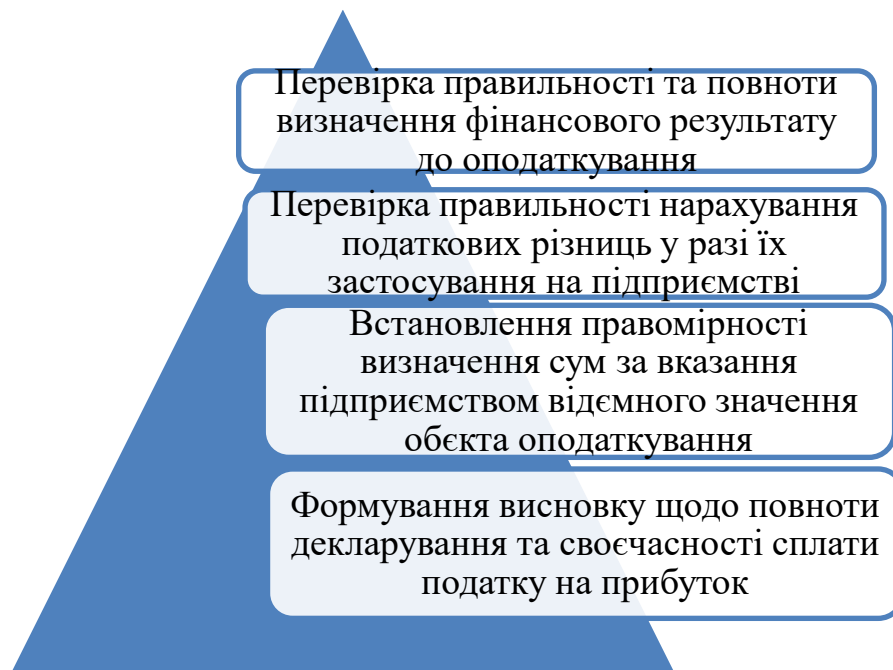
Порядок здійснення перевірки розрахунків із бюджетом із податку на прибуток під час проведення документальної перевірки на підприємстві показано на рис. 3.2.

Натомість позапланова документальна перевірка може здійснюватися декілька разів на рік без попереднього повідомлення суб'єкта господарювання.

Причинами такої перевірки можуть стати:

- надходження в податкову службу інформації щодо порушень законодавства, а також якщо платник податків не відповів на письмовий запит із податкової протягом 15 днів від моменту його одержання;

- несвоєчасне подання або абсолютне неподання податкової декларації або іншої звітної документації;
- виявлення невірної інформації в даних, які було подано платником податків, та якщо він не надав відповіді на письмовий запит із податкової служби протягом 15 днів після отримання;
- направлення підприємством в органи ДФС заперечення на акт податкової перевірки, у такому разі проводиться повний або частковий перегляд результатів минулої перевірки;
- початок процесу реорганізації підприємства (винятком вважається перетворення), припинення діяльності суб'єкта господарювання або визнання його банкрутом;
- інші випадки, які зазначено в ст. 78 ПКУ.

Рис. 3.2. Етапи проведення документальної перевірки податку на прибуток

Фіскальна перевірка має проводитися лише із застосуванням документальних методів контролю через те, що податок на прибуток – це розрахункова величина, яку зобов'язані підтвердити документально.

Для найбільшої достовірності отриманих даних перевірку слід здійснювати суцільним способом, що відобразиться на її ефективності. Важливою умовою забезпечення результативної податкової перевірки є науково обґрунтоване влаштування її проведення за напрямками контрольних заходів на кожному етапі контролю (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Алгоритм проведення фіскальної перевірки податку на прибуток

Етапи контролю	Напрями контрольно-перевірочних заходів
<i>Підготовчий</i>	Відбір платників податків
	Визначення виду перевірки та посадових осіб, відповідальних за проведення контролю
	Збір інформації про суб'єкта господарювання
	Обробка податкової інформації
	Перевірочний аналіз накопиченої інформації про платника податків
	Підготовка переліку питань, що підлягають документальній перевірці
	Підготовка документів для допуску до перевірки
	Ознайомлення з наказом про облікову та податкову політику
<i>Дослідний</i>	Перевірка первинних документів, у яких відображено операції щодо отриманих доходів та витрат підприємства
	Перевірка правильності відображення податку на прибуток у синтетичному та аналітичному обліку (рахунки 64 «Розрахунки за податками і платежами», 98 «Податок на прибуток», 17 «Відстрочені податкові активи», 54 «Відстрочені податкові зобов'язання», рахунки класу 7 «Доходи», 8 «Витрати за елементами», 9 «Витрат діяльності»)
	Перевірка відповідності відображення даних оборотно-сальдових відомостей та даних Головної книги Звіту про фінансові результати та Податковій декларації з податку на прибуток
	Перевірка правильності визначення за звітний період суми податку на прибуток
	Перевірка правильності складання Звіту про фінансові результати
	Перевірка правильності коригування фінансового результату на податкові різниці згідно з ПКУ
	Перевірка правильності складання Податкової декларації з податку на прибуток
	Перевірка сплати та своєчасності сплати податку на прибуток платником податку
<i>Заключний</i>	Узагальнення виявлених відхилень
	Формування додаткових і проміжних актів, висновків
	Отримання письмових пояснень від посадових осіб щодо порушення податкового законодавства
	Складання акту про проведення документальної перевірки Розгляд та узгодження результатів податкової перевірки
	Складання податкового повідомлення-рішення контролюючими органами за донарахованим податком та фінансовими санкціями.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідивши сутність та значення податку на прибуток, було з'ясовано, що прибуток є основним джерелом фінансування розвитку суб'єкта господарювання.

Порядок нарахування та сплати податку на прибуток регулюється розділом III ПКУ. Платниками податку на прибуток є суб'єкти господарювання - юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами. Не є платниками податку неприбуткові підприємства, установи та організації. Згідно до ПКУ ставка податку на прибуток складає 18 %.

Розглянувши економічну ефективність податку на прибуток в Україні з погляду науковців та практиків, в роботі було з'ясовано, що більшість вчених розглядають особливості становлення та розвитку податку на прибуток в Україні, проводять аналіз факторів, що впливають на динаміку його надходжень до бюджету, а також розкривають механізм визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток та пропонують заходи щодо його удосконалення.

Вивчивши зарубіжний досвід оподаткування прибутку на підприємствах та можливості його використання в Україні, в роботі було з'ясовано, що механізм оподаткування прибутку підприємств в Україні потребує вдосконалення з метою підвищення регулюючої ролі цього податку. Податок на прибуток підприємств виступає не лише фіскальним інструментом, а й має значний регулюючий потенціал, сприяючи інноваційному розвитку та економічному зростанню.

Дослідивши особливості організації обліку податку на прибуток на ТОВ «ВВМ Явір», в роботі було з'ясовано, що облік витрат з податку на прибуток ведеться на підприємстві на рахунку 98 «Податок на прибуток». Сума витрат з податку на прибуток складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу. Для обліку розрахунків з бюджетом по податку на прибуток на підприємстві також використовується субрахунок 641.2 «Розрахунки за податком на прибуток», а також рахунок 98 «Податок на прибуток», рахунок 17 «Відстрочені податкові активи» та рахунок 54 «Відстрочені податкові зобов'язання».

Результати проведеного аналізу обліку податку на прибуток відповідно до національних та міжнародних стандартів свідчать про відсутність суттєвих відмінностей в частині трактування мети стандарту, основних категорій, видів податкових зобов'язань та тимчасових різниць тощо, а різниця спостерігається у питаннях оцінки відстрочених податкових активів і зобов'язань. Крім того, міжнародні стандарти ширше визначають критерії визнання та відображення у фінансовій звітності поточного податку на прибуток. Застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності є не метою реформування бухгалтерського обліку в Україні, а однією з найважливіших умов її здійснення, інструментом забезпечення користувачів якісною інформацією, яка дає повну та правдиву картину фінансового стану і результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Для забезпечення нової якості облікового процесу із розвитком його функціональних можливостей щодо податкових розрахунків та платежів ТОВ «ВВМ Явір» в роботі було запропоновано удосконалення поточного групування бухгалтерського обліку на підставі відкриття активно-пасивного рахунку, призначеного для відображення відстрочених податкових активів та зобов'язань. Це б дозволило оптимізувати інформаційну базу щодо податкових розрахунків підприємства та сприяло би підтримці роботи облікового апарату підприємства.

Процедура податкової перевірки є досить тривалою, оскільки у створенні податкової бази з податку на прибуток приймає участь достатньо велика кількість об'єктів бухгалтерського обліку, і чим більше буде загальний обсяг діяльності підприємства, тим складніше буде процес перевірки.

Оскільки сучасний стан державної системи контролю над сплатою податку на прибуток вимагає запровадження значних змін, можна запропонувати такі способи, які дадуть змогу вдосконалити здійснення фіскального контролю над розрахунками з податку на прибуток:

- привести норми податкового законодавства у відповідність із правовим полем інших законодавчих актів;
- підвищити якість проведення перевірок ризикових підприємств за рахунок

більш широкого застосування даних бухгалтерського обліку та інформаційних ресурсів щодо встановлених ризиків за даними моніторингу платників податку;

- створити систему поточного контролю над господарською діяльністю суб'єкта господарювання та визначати головні чинники ризику несплати податку на прибуток;

- посилити фінансову та адміністративну відповідальність за податкові правопорушення.

За допомогою внутрішнього контролю ТОВ «ВВМ Явір» може здійснювати ефективне фінансово-господарське управління, а також виявляти відхилення від прийнятих стандартів та порушення принципів законності раніше, ніж це зроблять державні контролюючі органи.

Таким чином, це дасть змогу прийняти коригуючі заходи, притягнути винних до відповідальності, а також здійснити заходи, спрямовані на запобігання таким порушенням у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варналій З.С. Податкова система України: інституціонально-функціональна структура та шляхи модернізації. Економічний дискурс: *Міжнародний науковий журнал*. 2018. № 2. 15-24 с.
2. Гороховська Ю. І., Чигрин В. В. Податок на прибуток підприємств як інструмент наповнення бюджету. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 5. 4-8 с.
3. Богацька Н.М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. *Ефективна економіка*. 2022. 18 с.
4. Куць Т. В., Пікуля В. А. Економіко-правові аспекти податку на прибуток підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). 1211-1213 с
4. Непочатенко О. О., Боровик П. М., Щепелюк Б. Р. Оподаткування прибутку підприємств в Україні. *Економіка. Управління. Інновації*. 2022. 221 с.
5. Податковий кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112.
6. Мельник В. М., Солдатенков О. В. Податок на прибуток у податковій системі України. *Фінанси України*. 2010. № 9. 82-86 с
7. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 27 від 25.01.2011 р.
8. Борович О. В. Аналіз сучасного стану обліку розрахунків за податком на прибуток. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2014. № 10. 176-182 с.
9. Шара Є. Ю. Фінансовий облік I : навч. посібник. Київ : Центр учб. літ., 2016. 336 с.
10. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015 р. № 897.

11. Бездітко Ю. М. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності малих підприємств: регіональні аспекти: дисертація на здобуття наукового ступеня к. ек. н. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. Київ. 2011. 20-29 с.
12. О. І. Ряба, Н. В. Гончарук. Реформування податкової системи України в контексті міжнародної інтеграції. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 2. 212-215 с.
13. Буряковський С. Г., Старченко В. С. Математичне моделювання податкової системи. *Збірник наукових праць українського державного університету залізничного транспорту*. 2018. 122 с.
14. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних країн. Ірпінь: Університет Державної Фіскальної служби України, 2022. 81 с.
15. Письменний В. В. Концептуальні підходи до визначення сутності податку. *Наука молода*. 2016. 158-163 с.
16. Мельникова Л. О. Податок на прибуток підприємств: шляхи вдосконалення в умовах упровадження Податкового кодексу України. Наукові праці НДФІ. 2011. № 1 (54). 16-23 с.
17. Баширова Г. Податок на прибуток: генезис трактування поняття та об'єкт бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2023. № 3. 38-46 с.
18. Шкуліпа Л. В. Методика визначення податкового прибутку згідно норм національного законодавства та МСБО 12 «Податки на прибуток». *Економічний аналіз*. 2023. Том 30. № 4. 182-194 с.
19. Назарова Г.Б. Податок на прибуток: основні принципи визначення об'єкта оподаткування. *Економічний простір*. 2017. № 127. 100-114 с.
20. Тулуш Л. Д., Скітецька І. М. Оподаткування прибутку підприємств: практика застосування в Україні. *Молодий вчений*. 2017. № 3. 860 с.
21. Баранова В. Г., Дубовик О. Ю., Хомутенко В. П. Податкова система: навч. посіб. Одеса: ВМВ, 2014. 344 с.
22. Блажко Г. В. Детермінанти впливу на податок на прибуток та їх оцінка.

Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2017. № 3(1). 22-25 с.

23. Даценко Г. В. Податок на прибуток: зарубіжний досвід, контроль розрахунків зі сплати податку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 2. 204-208 с.

24. Жаворонок А. В., Жиряда Х. В. Податок на прибуток підприємств: оптимізація адміністрування та обліку. *Фінансові дослідження*. 2018. № 1.

25. Ковач С., Безверхий К. Облік і звітність розрахунків за податком на прибуток підприємства в умовах законодавчих змін. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 4. 34-43 с.

26. Ковач С., Безверхий К. Облік і звітність розрахунків за податком на прибуток підприємства в умовах законодавчих змін. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 4. 34-43 с.

27. Лучишин Л. М. Податок на прибуток: еволюція, перспективи та практика застосування. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. Т. 28, № 4. 88-91 с.

28. Харченко Н. В., Гаркуша Ю. І. Податок на прибуток: його розвиток та сучасний стан. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. № 5(2). 124-127 с.

29. Черба В. М. Сосенкова К. Р., Стасюк А. В. Податок на прибуток: історичний огляд. *Молодий вчений*. 2017. № 5. 32-34 с.

30. Яцишін Є. О. Податок на прибуток підприємств: недоліки та перспективи реформування. *Наше право*. 2017. № 2. 184-190 с.

31. Кміть В. М., Бучма І. І. Напрями підвищення ефективності податку на прибуток підприємства як регулятора економічних процесів у державі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 16 (1). 37-42 с.

32. Волошенюк І. Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток. *Ефективна економіка*. 2017. № 7.

33. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 02.08.2014 р.

34. Далєвська Т. А., Гороховська Ю. І., Чигрин В. В. Податок на прибуток підприємств як інструмент наповнення бюджету. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 5. 363-366 с.
35. Сторожук О. В., Панура Ю. В. Податок на прибуток підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2013. № 3. 191-196 с.
36. Дубовик О. Ю., Любчик О. К. Методичні аспекти визначення дієвості податкового механізму. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного ун-ту: Економіка і менеджмент*. 2018. № 29. 87-90 с.
37. Шеремета В. П. Бухгалтерський облік податку на прибуток та відображення його у фінансовій звітності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2018. 24 с.
38. Шерепа К. М. Організація обліку розрахунків за податком на прибуток в умовах чинності Податкового кодексу України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2022. № 42. С. 246-251.
39. Столяр Л. Г. Особливості обліку податку на прибуток. *Облік, аналіз, аудит*. 2017. Вип. I-II (65-66). 183-189 с.
40. Болдовська К. П., Костенко Ю. О., Хорошилова І. О. Податок на прибуток у звітності за МСФЗ. *Електронний журнал «Головбух»*. 2019.

